

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVĪZE** UN **LATVIJA**

2018. gada 25. – 31. augusts

Nr. 31 (1545)

Lasiet tīmeklī
www.brivalatvija.lv

Prāta vētra pārsteigumu pilnā koncertā Mežaparkā

Pulcējot 60 000 klausītāju, *Prāta vētra* 17. augustā beidza savu "Skārda bungu tūri". Pēc organizatoru informācijas, tas ir bijis apmeklētākais koncerts grupas vēsturē. Koncertā skanēja gan jaunās dziesmas no albuma "Par to zēnu, kas sit skārda bungas", gan arī tādas klausītāju jau iemīļotas dziesmas kā "Spogulīt, Spogulīt" un "Lidmašīnas". Ipašais koncerta viesis, kuŗa vārdu organizatori paturēja noslēpumā līdz pēdējam brīdim, bija maestro Raimonds Pauls.

Prāta vētras lideris Renārs Kaugers stāstīja, ka bijis uz skatuves ar Paulu vairākas reizes un abi runājuši, ka maestro varētu uzspēlēt arī ar *Prāta vētru*. Skatītāju ovāciju pavadīts, Pauls kopā ar grupu izpildīja dziesmu no Jāņa Streiča filmas *Liktenzīrnas* – "Virši zied". Kaugers arī sacīja, ka ir kāda grupas dziesma, kuŗā mūziķi iedvesmojušies no Paula – proti, "Lidmašīnas". Rudenī *Prāta vētrai* plānoti koncerti Viļņā, Tallinā, Minskā, Kijevā, Sanktpēterburgā un Maskavā, bet gada izskaņā arī Adelaidē, Austrālijā. Nākamais grupas koncerts Latvijā paredzēts nākamajā vasarā Liepājā.

Foto: Mārtiņš Zīders

Foto: LETA

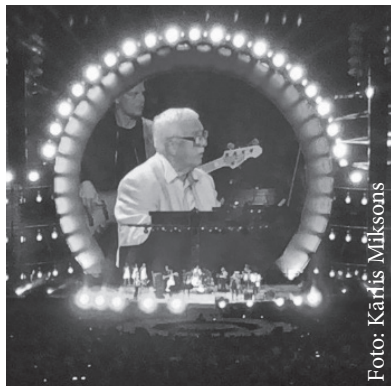

Foto: Kārlis Mīksons

Foto: Kārlis Dambriāns

Baltijas ceļš pirms 29 gadiem

Šogad 23. augustā aprit 79 gadi kopš Molotova–Ribentropa pakta parakstīšanas, kad tika sadalītas PSRS un Vācijas ietekmes sfēras Austrumeiropā, kā arī 29 gadi kopš Baltijas ceļa, kad vairāk nekā divi miljoni Igaunijas, Latvijas un Lietuvas cilvēku, sadevušies rokās, veidojot aptuveni 600 km garu dzīvo ķēdi, simboliski nodemonstrēja Baltijas valstu vienotību cīņā par neatkarību

IN MEMORIAM

Andris Ritmanis

16.02.1926. –

17.08.2018.

2. lpp.

15. augusts

Aglonā

3. lpp.

Kas traucē
Latvijai
uzplaukt un
ziedēt?

4. lpp.

Par
priekšvēlēšanu
populismu

7. lpp.

Svešā zemē,
svešos ļaudīs

9. lpp.

Birkerta gars
klusumā

10. lpp.

RADI UN DRAUGI
★★★★ VIESNĪCA • HOTEL

NIKLĀVS
RESTORĀNS

VIESNĪCA "RADI UN DRAUGI" – JŪSU VIESNĪCA RĪGĀ!

71 labiekārtota un mājīga istaba / Bagātīgas brokastis /
Konferenču zāles / Restorāns "NIKLĀVS"

Mārstaļu iela 1, Rīga, LV-1050, Latvija. Tālr.: +371 67820200, e-pasts: reservation@draugi.lv
www.hotelradiundraugi.lv

9 770934 167501 8 31

IN MEMORIAM

ANDRIS RITMANIS

1926. gada 16. februāris – 2018. gada 17. augusts

Latviešu sabiedrība Amerikā, Latvijā, it visur pasaulē, kur mīt tautieši, piedzīvojusi lielu un sāpīgu zaudējumu – Mūžībā aizgājis vīrs, kas visu savu bagāto mūžu veltījis cilvēciņas, kultūras, patriotisma un mīlestības sēšanai un kopšanai. Andris Ritmanis savas tautas atmiņā paliks Cilvēks – gara aristokrāts, dvēseļu dziednieks – gan savā ārsta profesijā, gan daiļradē. Ciltstēvs – gan savai plašajai, draudzīgajai ģimenei, gan tautai. Andra mīlestībā ziedējusi Magita, uzplaukuši talantīgi bērni, mazbērni, mazmazbērni.

Latviešu enciklopēdijas ziņas nosauc vien dažus pieturas punktus: dzimis 1926. gada 16. februārī Rīgā. Ārsts, sabiedrisks un kultūras darbinieks. Ārsta diplomu ASV ieguvis Oregonas valsts universitātē 1956. gadā. 1969. un 1979. gadā rīkojis 2x2

nometnes, 1965. un 1982. gadā – attiecīgi latviešu Dziesmu svētkus Portlandē. No 1971. līdz 1975. gadam bijis Oregonas latviešu biedrības priekšsēdis, ilggadējs Rietumkrasta dziesmu svētku Rīcības komitejas loceklis, kasieris, jaunatnes lietu pārzinis u.c. Vismaz sējums vajadzīgs, lai aprakstītu Andra Ritmaņa dzīves un darba, tostarp sabiedriskā darba gaitas, kas droši vien aizņemtu biezās grāmatas lielāko daļu. Kādos vārdos ietērt to nesavtīgumu, ko Andris veltīja “latviešu lietai”, tautas saliedēšanai, kultūras un valodas kopšanai? Te nav ticis žēlots ne laiks, ne līdzekļi. Mēdz teikt, ka “būt latvietim Amerikā ir dārgi”, bet no Andra mutes to nekad nedzirdēja – viņš cēlās, gāja, darija, nesmādejojot nevienam vissīkākā, visnepateicīgāko darbu un darbiņu. Mēdz arī teikt, ka vislabākais audzinātājs

Triju Zvaigžņu ordeni saņemot

ir paša personiskais paraugs, un Ritmaņa dzimta to apstiprina. Saliedējot un paceļot darbam savējos, vissekmīgāk arī izdodas pacelt visu sabiedrību. Andrim tas izdevās. Varam vien sev novēlēt viņa cienīgus sekotājus – pašaizliedzīgus, gudrus ļaudis, kas stāsies mūsu priekšpulkā.

Apbrīnas vērtas bija Andra darbaspējas – nav taču bijis nevienu Dziesmusvētku, kuŗos neskanētu Ritmaņa vārsmas, mūziklu stāsti! Bet 1976. gadā rakstītās dzejasrindas “Manai tautai” vēsturiskajā 1988. gadā, meitas Brigitas ietērtas mūzikā un Ievas Akurāteres nodziedātas, kļuva par Atmodas himnu, par Latvijas likteņdziesmu.

Latvijas valsts Andra Ritmaņa veikumu novērtēja ar augstāko apbalvojumu – Triju Zvaigžņu ordeni, latviešu tauta – ar patiesu mīlestību.

Andris visā avīzes Laiks pastāvēšanas gaitā ir bijis tai uzticams ceļabiedrs – ražīgs autors, padomdevējs, labvēlis, atbalstītājs, citkārt, kā pats jokoja, arī “psihoterapeits”. Mums ļoti pietrūks viņa uzmundrinošo vēstuļu un telefonsarunu, kas vienmēr pacilāja un iedvesmoja. Un nekad nedzirdējam par viņa paša likstām. Par tām varēja vien nojaust, palasot Andra dzejoļus... Vienu no tiem – “Kad tuvojas pensijas gadi” – atminēsimies!

Drīz pavilkšu,
Aiz savas dzīves
Nostaigātā, gaŗā posma,
Treknu svītru.
Es nemaz neskumšu
Un neatskatīšos,

Kā durvis aiz manis
Lēnām pašas aizkrit ciet!

Man nebūs žēl nemaz,
Ka agrā rīta tumsā,
Ar miega pilnām acīm,
Vairs nevaj(a)dzēs
No siltas gultas ārā list.
Un pa ielu agro miglu,
Dažreiz pusaizmigušam
Uz darbu klist.

Vairs skarbaiss pulksteņzvans
Man sapni necirtīs uz pusi.
Es sapni turpināšu izsapņot ar
baudu,
Kad pulkstens tikšķēs tikai
klusī, klusi...

2011

Arī šī īpašā māka – uz dzīvi un problēmām paraudzīties ar nedziestošu optimismu, citkārt arī ar šķelmīgumu, ir bagātīgā dzīves pieredzē apgūstama. Andris šai ziņā ir labs skolotājs. Šai skumjajā brīdī blakus atvadu rindām publicējam arī Andra Ritmaņa lolojuma – dziesmuspēles “Eslingena” afišu – Eiropas latviešu iestudējums tiks izrādīts Tēvzemē, Rēzeknes “Gorā”! Andris līdz ar savu neaizmirstamo līdzgaitnieku Albertu Legzdiņu turpinās apciemot mūs – savos darbos, domās un laba vēlējumos.

Ardievu, mīļais Draugs!
Visdziļākie līdzjūtības apliecinājumi Taviem vistuvākajiem – Magitai, Lolitai, Brigitai, Albertam, Tavam jaunākās paaudzes kuplajam pulkam, visiem, kam Tevis pietrūks, ļoti pietrūks!

Ligita Kōvtuna un avīžu
Laiks un Brīvā Latvija saime

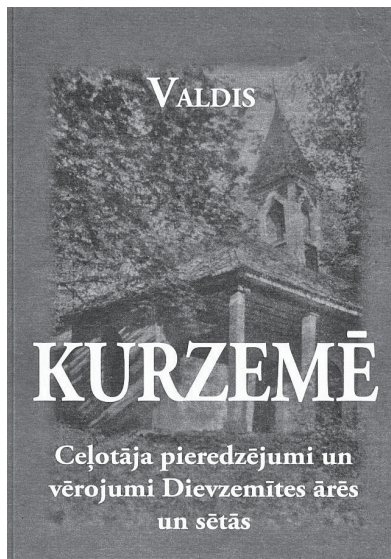

EDUARDS SILKALNS

KĀJĀM PA KURZEMI

Valdis (Voldemārs Zālītis, 1865 – 1934), Kurzemē, ceļotāja pieredzējumi un vērojumi Dievzemītes ārēs un sētās, 1928. gada pirmizdevuma atkārtots izdevums 2018. gadā, 200 lpp.

rakstu par Kurzemi, kam titullapā norādīts, ka tā pirmizdevums tapis tālajā 1928. gadā. Tomēr neraža: vēlāk grāmatas priekšvārdā lasu, ka teksta pirmiespiedums radies avīzē *Dienas Lapa* turpinājumos jau 1892. gadā. Tātad krievu laikos atpakaļ vien esam, tikai komunistu laika vietā cara laikos!

Tobrīd 27 gadus vecais skolotājs Voldemārs Zālītis, kam istā vārda vietā labāk patika zīmēt kā Valdim, kopā ar amata biedru, Rīgas skolotāju Jāni Kriškānu nolēmuši pusi no divus mēnešus ilgajām vasaras brīvdienām atvēlēt dzimtās zemes apskatei un iepazīšanai. Viņi izvēlējušies pašiem līdz tam nepazīstamo Kurzemītes Dievzemītes pusi, vietas jēgumā ietvert arī vēlāk par Zemgali nosauktā apgabala rietumu daļu. Abi ceļojuši lielākoties kājām, tomēr nosmādējuši arī piedāvājumus atsevišķus ceļa posmus pavizināties pajūgā. Pārnakšņojuši vai nu krogos, vai lauku sētās, atkarībā no saimnieku laipnības un rocības pakāpes gulēdami vai nu gultās, vai, kā reiz Jēzus bērniņš, uz salmiem un sien'. Mūs-laikos, kad ar elektroniskiem saziņas līdzekļiem ceļotāji mēdz pieteikt telpu rezervāciju viesnīcās vai viesu namos, bieži vien ar priekšapmaksu, aizkustina 19. gs. beigu mājastēvu gatavība

pieņemt zem sava jumta pilnīgus, tikai pirmo reizi sastaptus svešiniekus. Par vienu vienīgu atraidījumu ar vārdiem "Es svešus ļaudis nepieturu" abi ceļinieki, mūsdienu valodā runājot, jūtas šokēti:

Mans ceļa biedrs kļuvis pavisam mēms un raugās, tāpat kā es, platām acīm nakts tumsā un, arī ne vārda nerunādams, zinu, ka mūs abus moka baigas ļautājums: kādā zemē, kādos ļaudīs isti esam iekļuvuši? (30. lpp.)

Ceļinieku milestību uz apkārtni, pa kādu viņi ceļo, izsaka daudzie dabas aprakstos lietotie deminativi: *Brīžam ieleju vidū, kā izlikumots sudraba diedziņš, vijas upīte, un krastos nokļājušās, kā mīksti zaļais samts, pļavas un ganības; brīžam lejā pamirdz arī dabas mātes spodrais spogulītis – dzidrš diķītis vai ezeriņš.* (149. – 150.) Valdis gan sevi labi parāda arī kā satīriķis, kādu viņu nu nepavisam neskatām *Staburaga bērnos*. Kādu zaļumu svētku notēlojumu var lasīt gluži kā feļtonu: *Izrikojumu pušķoja Bornsmindes jauktais koris jauktām dziesmām. Tas labi liels un brašs koris; bet savā grūtā uzdevumā stājoties, viņam bij pārāk smaga sirds: tikko dziedātājas un dziedātāji bija sakāpuši paaugstinājumā, tas pēkšņi sabruka, un koris jau pirms dziedāšanas izkrita cauri.* (64.) Agrāku laiku

elpa dveš no archaiskiem valodas veidojumiem, kā tad, kad Valdis runā par pēdējo brīdi, lai abi "dotumies atkal ceļā". (71.) Grūti pateikt, vai dažs Valža teikums pelnījis aizrādījumus par jaunības naivitāti, vai drīzāk pašminēšanu par rakstītāja tiši grībētu ironiju, piemēram – teiciens par Rundāles pils zelta zāles milzīgo griestu gleznu, "kur redzama visa pasaules dzīve no sākuma līdz beigām." (82.)

Pārsteidz krievu valodas nosaukšana par barbaru valodu (116.) un krievu skolas nodēvēšana par aziātu kultūras izplatīšanas vietu (190.). Vai cara cenzoram 1892. gadā te nekas nebūtu bijis, ko iebilst? Vai cenzors būtu saausījies tikai par pretošanās pazīmēm cara valdībai, bet viņam maza interese bijusi par to, ko raksta par krievu valodu un skolām? Bet varbūt Valdis ar dažiem teikumiem papildinājis savu 1892. gada tekstu pirms tā iespiešanas grāmatā 1928. gadā? Arī teiciens, ka, kur divi latvieši, tur, mazākais, trīs partijas (9.), vairāk liek domāt par mūsu tautas noskaņojumu 1928. gadā nekā 1892. gadā.

Ļoti nepatīkamu disonanci citādi saistošajā grāmatā ienes Valža klajais antisemitisms. Labi, Valdis miris 1934. gadā, bet kopš 1940. gadu holokausta tā izrunāties par židiem, kā viņš dara šajā

grāmatā, ir ne vien politiski nekorekti, bet vēl vairāk – necilvēciski. Lai kā man arī patiktu savus apgalvojumus un vērtējumus pamatot ar citātiem, šoreiz neiedrošinos tādos piedāvāt, lai, ko var zināt, kādas jūtīgākas aprindas neiesūdzētu laikrakstu tiesā par antisemitisku ieviržu populārizēšanu! Mūsu liberālajā laikmetā jau var daudz, vācieši pirms dažiem gadu desmitiem no jauna nodrukāja pat Hitlera *Mein Kampf*, bet tad gan zinātniskā apstrādājumā ar visādiem ievadiem, atsaucēm, skaidrojumiem, parindēm... Kāpēc arī Valža jauno *Kurzemē* izdevumu nevarēja apstrādāt tāpat? Valža vispārējais pasaules uzskats uz 1892. un 1928. gadā dominējošo uzskatu un ideoloģiju fona prasās pēc objektīvas analīzes un izgaismošanas!

Grāmatas izdošana bez apgāda vārda mūsu grāmatniecības kultūrai godu nedara. Titullapas aizmugurē, kur normāli meklējama grāmatas t. s. pasīte, līdzās *kopiraita* zīmei lasām vienīgi "A. A. NMK 20075112073 – n salikums 2018. g." Lajam te saprotams tikai gadskaitlis un vārdiņš "salikums". Vai izdevēji tiši kaut ko slēpj? Vai dzimtās zemes milestības aizsegā viņiem varēja būt arī ekstrēmi labējie ideoloģisku pozīciju populārizēšanas nolūki? Kā derētu pašskaidrojums?

NO "LATVIEŠI PASAULĒ" MŪZEJA KRĀJUMA

Skarbi apstākļi mūžamežā

VĀRPA ir neliels ciems San-Paulo štata iekšzemē Brazīlijā, kur joprojām dzīvo latviešu pēcnācēji un vecākā paaudze vēl prot runāt latviešu valodā.

VĀRPU nodibināja izceļotāji no Latvijas 1922. gada novembrī. Lielākā daļa no viņiem bija baptisti, kuri paši sevi dēvēja par *atmodniekiem*. Viņus vadīja cieša pārliecība, ka visdrīzākajā laikā

sagaidāma Kristus otrreizēja atnākšana, kuŗai pienācīgi jāsatavojas. Pēc viņu domām, vislabāk no grieķiem varēja attīrīties Brazīlijas mūžamežā, tālu no civilizācijas vilinājumiem.

Sākuma posms latviešiem Brazīlijā bija dramatisks. Karstais klimats, neierastais ēdiens, tīra dzēramā ūdens trūkums un smagais fiziskais darbs mūžamežā prasīja

daudzas dzīvības. Arī garīgajā dzīvē nācās piedzīvot vilšanos, jo vadoņu apsolutā *paraušana* (nonākšana debesīs) nepiepildījās, kaut arī netrūka tādu, kuŗi nebeidza to gaidīt līdz pat mūža beigām.

"Latvieši pasaulē" mūzeja krājumā glabājas priekšmeti, fotografijas un intervijas par latviešu kolonistiem Brazīlijā 20. gadsimta sākumā.

Pirmā nometne mūžameža izcirtumā, tā sauktais *vecais lēģeris*, Zivjupes (*Rio do Peixe*) krastā 1922. gada novembrī // Foto: Jānis Krūmiņš

Jānis un Matilde Apse Latvijā

Stikla vāzes, kuŗas Jānis un Matilde Apse izveda no Latvijas, kad pārcēlās uz Brazīliju 1922. gadā. Šīs vāzes kādreiz rotāja Apšu lauku mājas "Kalnu Pori" Smiltenes tuvumā. Jānis Apse bija Smiltenes baptistu draudzes sludinātājs un viens no pirmajiem pravešiem, kuŗš sludināja, ka jābrauc uz Brazīliju gatavoties pasaules galam. Viņš esot piedzīvojis vīziju, kuŗā vārds "Amerika" bijis pušķots ar smagām kviešu vārpām. 1922. gadā Jānis kopā ar sievu Matildi un pieciem bērniem (no divām laulībām) devās uz Brazīlijas mūžamežiem. Tur viņi piedalījās baptistu kolonijas *Vārpa* veidošanā. Pirmajos gados kolonijas iemītnieki dzīvoja skarbos apstākļos, tomēr šīs vāzes tika rūpīgi saglabātas un nodotas mantojumā dēlam Ansim, pēc tam mazdēlam Fernandam

Arī populismam ir robežas jeb Trauku bodītes durvis šim zilonim ir par šauru

Sociologs, tirgus un sociālo pētījumu aģentūras "Latvijas fakti" vadītājs Aigars Freimanis intervijā Sallijai Benfeldei

(Turpināts no Nr. 30)

Melu un puspatiesību sociālajos tīklos, šķiet, ir vairāk nekā jebkad agrāk. Piemēram, Alda Gobzema "atklājumi"...

Jā, ir cilvēki, kuŗi tam visam tic. Tas ir viens no sociālo tīklu fenomeniem. Grūti iedomāties, ka ar tādiem apgalvojumiem varētu iekļūt kādā sabiedriskajā vai drukātā medijā un, ja kādā drukātā medijā tas izdots, tad būtu jāpārvar iekšējās profesionālās žurnālistikas kritēriju robeža. Mūsu vēlēšanu raksturo viena negaidīta īpatnība, kuŗu atklāju pētījumos. Ir labi zināms, ka pēdējā gada laikā ir liels to cilvēku skaits, kuŗi, atbildot uz jautājumu, par kuŗu politisko partiju balsosiet vai varētu balsot, ja vēlēšanas notiktu jau rit, atbild, ka nezina. Bieži vien tie ir cilvēki, kuŗi svārstās starp divām, trīs partijām un vēl nezina, par kuŗu balsos, viņiem galvā, kā es saku, ir mazais saraksts. Tādēļ uzdevām kontroljautājumu par to, par kuŗām partijām vēlētais domā, ka tomēr varētu balsot. Jūlijā 29,8 procentu vēlētajū sacīja, ka nezina, par ko balsos, un viņiem uzdevām papildjautājumu. Aptuveni 60 procentu no viņiem ir latvieši. Pirms desmit, piecpadsmit gadiem lielākā daļa no tiem, kuŗi kādu laiku pirms vēlēšanām nezina, par ko balsos, bija krievvalodīgie, tagad tie ir latvieši. Ja runājam par partijām, kuŗas savstarpēji it kā mijiedarbojas, pārklājas, tad viens tāds pāris bija Zaļo un zemnieku savienība un Nacionālā apvienība. Abas nacionālkonservatīvas, kaut kādā ziņā ir līdzīgas, kaut arī temas un cilvēki dažādi. Biju domājis, ka savstarpēji varētu konkurēt kaut kādā ziņā līdzīgas partijas, bet tā nav. Šogad aptaujā parādījās divaini rezultāti. Izrādās, ka cilvēku galvās tuvākās ir Artusa Kaimiņa KPV LV un Latvijas Reģionu apvienība, kuŗām nav nekādas līdzības un grūti saredzēt kaut ko kopīgu. Acīmredzot cilvēki atceras, ka Artuss Kaimiņš pirms četriem gadiem iekļuva Saeimā no Reģionu apvienības saraksta. Atmiņas ir palikušas cilvēku galvās un veido šo divaino un šķietami neiespējamo "pārīti". Pieņemu, ka šie cilvēki ne pārāk aktīvi seko politikai vai neseko tai nemaz, kaut ko uzzina nejauši. Otrs pāris, kas arī izskatās mazliet divaini, ir Jaunā konservatīvā partija un *Attīstībai! Par!*. Mans vienīgais skaidrojums ir, ka viņi ir galvenie spēlētāji Rīgas domes opozīcijā. Tas viss liecina, ka senā atziņa – politikai nav augstas lojalitātes jeb cilvēki joprojām neuzticas politiskajām partijām un nav lojāli kādai no tām – joprojām ir spēkā. Vēlētāji ir gatavi bieži un ātri mainīt savas politiskās simpātijas un partijas, un prioritātes vēlētāji ir gatavi vienreiz nosaukt vienu, otrreiz kaut ko citu. Secinājums, uz ko vedina politiskās lojalitātes trūkums, ir, ka par politiku nav pārāk lielas intereses. Šovs, ko redzam sociālajos tīklos, melnās kampaņas, apsūkšanās, meli,

ir veids, kā piesaistīt vēlētāju uzmanību. Gandrīz trešdaļu vēlētāju, kuŗi vēl nav izlēmuši un kuŗu politiskā lojalitāte ir zema, var piesaistīt tieši ar tādu ālēšanas sociālajos tīklos, jo tas viņus acīmredzot tiešām interesē stipri vairāk par kaut kādu partijas programmu. Vai šie vēlētāji aizies balsot? Par ko viņi nobalsos? Es nezinu.

Partijas, kuŗas mēģina par kaut ko runāt, stāstīt un skaidrot, paliek ēnā. Tie, kuŗi sola uzreiz lielās algas un vēl to un šito, tiek sadzirdēti. Ministrijās ierēdņi, kas ar zināmām bažām seko tiem saukļiem, sāk sev jautāt – kā to

tiju *Saimnieks*, kur netrūka protekcionisma un vēl visa kā un kuŗam pietrūka vienas balss. Oponenti pa kluso jau bija rosijušies un tad uz skatuves uzkāpa Andris Šķēle. Tas bija pirmais brīdis, kad politika cilvēku acīs strauji zaudēja savu reputāciju par spīti tam, ka tika ievēlēti tie, par kuŗiem viņi balsoja. Tas bija pirmais lielais trieciens politikai, partiju sistēmai un vēl daudz kam citam.

Vai Artusa Kaimiņa partijas populāritāte un tas, ka tā vēl augs, nešķiet bīstami?

Es domāju, ka populismam ir robežas. Ir kāda būtiska lieta, ja

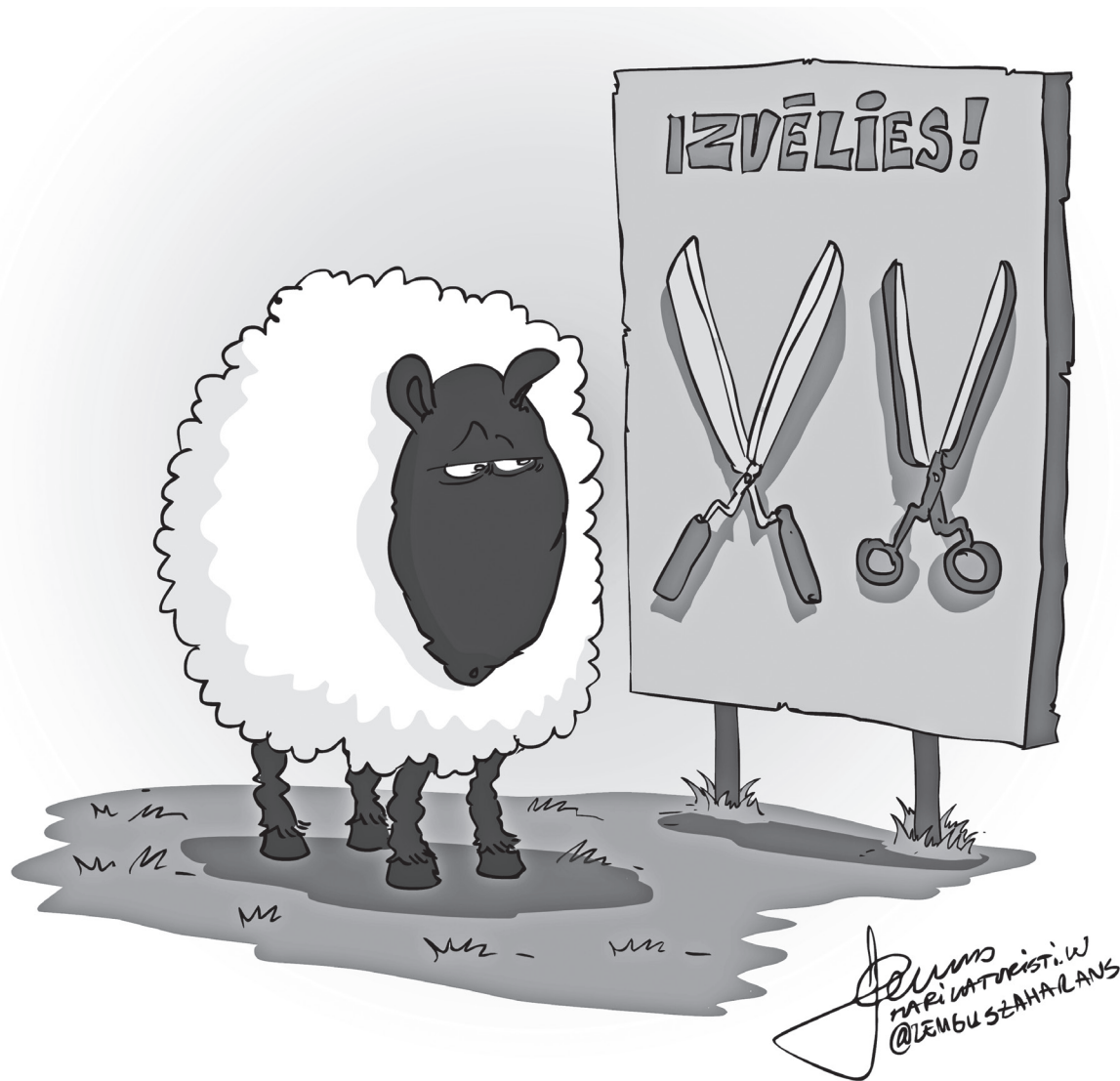
domā – kur viņi liksies!? Ir jaunie, agresīvie, kuŗiem trūkst karjēras izrāviena, kuŗi gaida kaut ko vairāk uzreiz, šodien. Tomēr es negribu zīmēt ainu melnās krāsās. Kad populistu un blāvēji nonāk Saeimā, lielāko tiesu viņi atjēdzas, viņi pārstāj tik ļoti melot, jo spēlīte ir beigusies. Viņiem arī ļoti ātri nāksies saprast, ka visu nevar atrisināt šonakt vai rit un ka viņi nevar pēkšņi visur salikt "vajadzīgos cilvēkus". Jebkuŗa attīstīta valsts ir pakļauta visdažādākajām regulācijām, ir likumu sistēma, kas neļauj ierēdnim pildīt jebkuŗu rīkojumu. Varbūt viņiem pretī sēdēs iebiedēts

biedrības attieksme pret jums. Tas ir mehānisms, ar kuŗu nevienam agresīvam populistam, anarchistam vai avantūristam neļaus rīkoties, kā ienāk prātā. To nevar neviens, arī Tramps nevar darīt jebko un kā vien ienāk prātā, lai ko viņš arī teiktu un solītu. Ja salīdzinām minētos populistiskos un avantūristiskos politiskos spēkus ar ziloni trauku bodītē, tad trauku bodītei durtiņas ir uztaisītas diezgan maziņas un zilonim ir stipri jānotievē, lai tur ietu un sasīst visus traucus (*smejas*).

Vai tas nozīmē, ka nav pamata bažām, ka valdību var izveidot *Saskaņa* un Artusa Kaimiņa partija un tas var novest valsti, piemēram, līdz diktatūrai? Jau tagad tiek solīts atlaist žurnālistus, citu profesiju cilvēkus, apcietināt visus, kas nedara pareizi un tamlīdzīgi.

Nē, tas nav iespējams jau minēto iemeslu dēļ. Tāda izmēra zilonis pa šīm durtiņām te vairs netiek iekšā. Tad zilonim ir jāuzspridzina siena. Varu tikai atgādināt manis jau pieminēto ārlietu ministra Rinkēviča ierakstu – brīdinājumu *Facebook*, ka jebkuŗai ekstravagantai kombinācijai valdībā var sekot negaidīta attieksmes maiņa pret Latviju. Tas var sākumā izpausties kā tāda neliela ignorēšana, noskatoties ar labsirdīgi ironisku smaidu kāda Latvijas jaunās valdības pārstāvja virzienā. Ļoti labi atceros, ja tā var izteikties, kā Eiropas struktūrās integrējās premjers Māris Kučinskis. Tas nebija vienkārši. Tās nebija aizdomas, bet uzmanība, vērošana, kas tu esi, jo tevi nevar atrast starptautiskās annālēs. Nu labi, cilvēks ir piedalījies kaut kādās konferencēs, ir bijis ministrs, Saeimas deputāts, bet aiz viņa nav "starptautiskā ieraksta" par viņa dzīvi. Pagāja laiks, līdz premjers iedzīvojās Eiropas struktūrās. Ja tur aizbrauks Artuss Kaimiņš un, nedod dievs, sāks "izpildīties" angļu valodā (*smejas*), tad baidos, ka varētu notikt visādas interesantas lietas un reakcijas. Cilvēki tur prot reaģēt ļoti pieklājīgi, bet ļoti saprotami arī tādām cilvēkam, kuŗš neprot tā uzvesties. Tā ir smalka būšana.

Domāju, ka nav tik traki, kā šobrīd izskatās. Populisma vilnis ir sasniedzis zināmu virsotni. Ja šobrīd būtu 4. oktobris un sociālajos tīklos joprojām notiktu tas, kas šobrīd notiek, tad varētu gaidīt zināmu dramatismu. Vēl līdz vēlēšanām ir 50 dienas un, lai vēlētajam neapniktu un viņš turpinātu sekot, ir jābūt kaut kādam pieaugumam, kulminācijai, jāsākas katarsei, kā antīkajās traģēdijās. Tādu resursu nav, lai visu laiku paziņojumi tiktu kāpināti un kāpināti. Varētu teikt tā – viens sējumiņš jau ir uzrakstīts, bet vajag arī otro un trešo, turklāt ne mazāk interesantus un aizraujošus. Līdz vēlēšanām tā ir grūti izturēt. Un arī populismam ir savas robežas.

visu varēs dabūt gatavu? No kuŗienes, jo valsts budžets ir tāds, kāds tas ir. Acīmredzot solītāji vienkārši melo vai arī tas ir tāds anarhistu uzskats, ka apsolām uz mēnesi un tad skatāmies, kas būs, varbūt nebūs vairs nekā. Tas rada bažas pirms vēlēšanām. Emocionālā ziņā šī sajūta atgādina 1995. gada rudenī un 6. Saeimas vēlēšanas, kaut gan toreiz bija pavisam cits vēlēšanu fons.

Toreiz daudz balsu un 16 deputātu vietu ieguva Zigerists.

Bija arī populistu no Alberta Kaula partijas. Bet situācija bija traģiska – bija sabrukusi banku sistēma, simtiem tūkstošu cilvēku, lielāko tiesu gadus veci, bija zaudējuši savus ietaupījumus. Viņiem nebija nekādu iespēju kaut ko labot vai mainīt. Rudenī tas pārvērtās par divaino Saeimu, kuŗā pie varas mēģināja nokļūt Māris Grinblats ar 49 balsīm, pēc tam Ziedonis Čevers, kas apvienoja Zigeristu, Alberta Kaula partiju un savu Demokrātisko par-

salīdzinām 1995. gada populistu uzvaru un šodien. Proti, šo uzvaru nevar tieši salīdzināt un secināt, ka tagad notiks pavisam slikti. Toreiz bija lielas nepatīkšanas un problēmas, kas skāra ļoti daudzus cilvēkus. Tagad ir pavisam otrādi. Ekonomika strauji aug. Jā, tas ir pateicoties Eiropas fondu naudām, jā, tas ir saistīts ar vairākām, bet ne visām nozarēm. Mazumtirdzniecības apjoms ir pieaudzis, noguldījumu apjoms ir pieaudzis. Kaut kas notiek un virzās uz priekšu, kaut arī tas neskar visus iedzīvotājus tik tieši un uzreiz, kā to gribētos. Statistika ir pozitīva atšķirībā no tā laika, kad tā bija izteikti negatīva. Neskaidrība un haoss vismaz daļas vēlētajū galvās ir tikpat liels un brīžam grūti izskaidrojams. Ir grupa ar lielu nervozitāti, kas brīžam domā racionāli, brīžam ne – tie ir pirmspensijas vecuma cilvēki. Viņiem ir risks zaudēt darbu, algas viņiem arī neaug, jo nav noslēpums, ka darba devējs

vai izmisis ierēdnis, kuŗam nepārtraukti tiks solīts izmest no darba, bet viņš tomēr nevarēs izdarīt to, ko viņam liek, jo valsts sistēma ir likumu caurausta. Turklāt ir starptautiskās saistības, ir sava NATO, Eiropas Savienības, dažādu citu starptautisku organizāciju un struktūru kārtība un saistības, ko Latvija ir parakstījusi. Neviens tam nevar pārkāpt pāri, lai cik traks arī būtu, jo vienkārši sekos sankcijas. Atbrauks sākumā tādi nopietni un psiholoģiski trenēti vīri, kuŗi būs gatavi ārkārtīgi pacietīgi runāt. Esmu viņus redzējis un izskatās, ka viņi ir izgājuši psihoterapijas sagatavošanās kursu – kā ārsti, kuŗiem nākas saskarties ar cilvēkiem ar dažādām divainībām (*smeida*) un panākt saprātīgus lēmumus. Un tad viņi sāks vilkt arī vienu papīra lapu pēc otras un skaidros: tas jums maksās tik, bet šis maksās tik un tik... ne jums personīgi, bet valstij, un tad jau redzēsiet, kāda būs sa-

LĀSMA GAITNIECE

Šveices dienasgrāmata jeb Rainim un Aspazijai pa pēdām

Šī vasara tikpat kā jau ir aizvadīta, taču atmiņā paliks vēl ilgi. Viens no iemesliem, nenoliedzami, ir Latvijai netipiskie laikapstākļi, kad termometra stabiņš dienām un pat nedēļām ilgi pārsniedzis + 30° C atzīmi. Otrs iemesls bija šo rindu autore brauciens uz Šveices Konfederāciju, kas uzskatāma par gandrīz vai karalisku atvaļinājuma dāvanu. Radās iespēja trīs nedēļas pavadīt konfederācijas otrajā lielākajā pilsētā Ženēvā, kas atrodas Šveices frančvalodīgajā daļā. Jau ilgu laiku nelika mieru ideja reiz aizbraukt uz dzejnieku Raiņa un Aspazijas trimdas vietu Kastaņolu Lugāno (*Lago di Lugano*) jeb Čerezio (*Ceresio*) ezera krastā. Lai izvairītos no liekiem pārpratumiem, piebilstams, ka Lugāno ir gan ezera, gan arī devītās lielākās Šveices pilsētas nosaukums.

Kaut arī brauciens ar vilcienu no Ženēvas līdz izvēlētajam mērķim ilgst piecas stundas un trīs minūtes (attiecīgi tikpat ilgs laiks nepieciešams, lai nokļūtu atpakaļ), šajā vasarā minēto ieceri beidzot izdevās realizēt. Gan Lugāno, gan arī tās priekšpilsētas Kastaņolas apmeklējums izvērtās bezgala skaists, tāpēc par piedzīvoto noteikti ir vērts dalīties ar lasītājiem. Šajā reizē gan vēstīšu tikai par Paradīzei līdzīgo Kastaņolu, savukārt stāstīšanos par Lugāno lai paliek nākamībai!

Lai ieceri nokļūtu Lugāno un atgriezties atpakaļ Ženēvā varētu realizēt vienas dienas laikā, ceļojumu sāku jau pulksten piecos no rīta. Vispirms no Ženēvas stacijas nokļuvu līdz Zoloturnas kantona (*Kanton Solothurn*) lielākajai pilsētai Oltenei (*Olten*), kur paredzēta pārsēšanās citā vilcienā, lai dotos tālāk. Kaut arī bija agrs pirmdienas rīts, turklāt skolēnu brīvdienas un atvaļinājumu laiks, izbrīnīja, ka Oltenes stacija pilna cilvēku, tāpat arī vilciens uz Lugāno. Kaut arī jābrauc tik ilgi, garlaikoties neiznāca ne mirkli – ceļojuma laikā skatam pavērs fantastiskas dabas ainavas: kalnu masīvi ar sniegotām virsotnēm un stāvām nogāzēm, straujas, mutuļojošas upes un ūdenskritumi, nelieli ciematiņi ar Šveicei tipiskajiem zemieku namiņiem un gov-

Komūnas nams jeb bijusī grāfu Rivu pils tagad kalpo Lugāno Vēstures archīva un Raiņa un Aspazijas muzeja vajadzībām // Foto: Lāsma Gaitniece

ju ganāmpulkiem. Vairākkārt kalnu virsotnē pamanīju uzbūvētu nelielu Dievnamu vai kapelu, vai arī savrupnamu. Grūti pat iztēloties, kāda tādos apstākļos varētu būt dzīve. Izbrīnīja pat milzu augstsprieguma līnijas, kas dislocētas kalnos – nespēju iedomāties, kā tās vispār iespējams uzstādīt! Lai to dabūtu gatavu, cilvēkam, šķiet, jālido pa gaisu kā putnam. Ceļojuma laikā vairākas reizes iznāca braukt caur gariem, kalnos izcirstiem tuneļiem. Viens no tiem bija tik garš, ka nevarēju sagaidīt beigas, kad atkal nokļūsim gaismā! Iebraucot Bellinonas (*Bellinzona*) dzelzceļa stacijā, kas ir Tičino kantona (*Canton Ticino*) administratīvais centrs un kur no vilciena izkāpa lielākā daļa pasažieru, bija skaidrs, ka vēl mazliet pacietības un savu galamērķi būšu sasniegusi arī es.

Lugāno ezers pie Kastaņolas // Foto: Lāsma Gaitniece

Iebraucot Lugāno – lielākajā italiešu valodā runājošajā pilsētā ārpus Itālijas – pirmais, kas pavērs skatam pa vilciena logu, bija tāda paša nosaukuma ezers un cipresēm apstādītā promenāde. Neticami skaista, pasakaina ainava, kāda iepriekš skatīta vien filmās un fotogrāfijās. Ilgi to vērot nesānāca; tikko vilciens apstājās Lugāno dzelzceļa stacijā, gandrīz skriešus, lai nezaudētu laiku, metos stacijas ēkā ar mērķi uzzināt, kā nokļūt līdz Kastaņolai, kas kopš 1972. gada ir Lugāno priekšpilsēta. Izrādās, tas ir pavisam viegli: pie stacijas atrodas vairākas autobusa pieturas un, lai nokļūtu Kastaņolā, jābrauc aptuveni 15 minūtes ar 2. maršruta autobusu. Brauciena laikā izdevās novērtēt Lugāno apmērus – tā ir pavisam neliela pilsēta, ko viegli un samērā īsā laikā sprīdi var izstaigāt kājām. Iepriecina, ka autobuss beidzot saklausīju vācu valodu, turklāt nevis Šveicē runāto, no kuņas nav saprotama neviena zilbe, bet gan literāro

UZZIŅAI

2017. gadā Lugāno pilsētas pašvaldība un Memoriālo muzeju apvienība noslēdza sadarbības līgumu, kā rezultātā jaunajās Lugāno Vēstures archīva telpās atklāta abiem dzejniekiem veltīta ekspozīcija. Tās satura autori ir Vita Matīsa, Gundega Grīnuma un Jānis Šiliņš, iekārtotājs – dizaina birojs "H2E".

Jaunā ekspozīcija "Rainis un Aspazija starp Latviju un Šveici" tika atklāta 2018. gada 15. jūnijā.

Trimdas gados Kastaņolā Rainis sarakstīja dzejoļu krājumus "Klusā grāmata" (1909), "Gals un sākums" (1912) un "Sveika, brīvā Latvija!" (1919), poēmas "Ave sol" (1910) un "Daugava" (pabeigta – 1919), lugas "Zelta zirgs" (1909), "Indulis un Ārija" (1912), "Pūt, vējiņi!" (1914), "Spēlēju, dancoju" (1915), "Jāzeps un viņa brāļi" (publicēta – 1919).

1928. gadā Anša Gulbja apgādā nāca klajā Raiņa atmiņu grāmata "Kastaņola" ar mākslinieka Alberta Prandes ilustrācijām.

valodu. Īsti nezinot, kurā pieturā jāizkāpj, aizbraucu līdz galapunktam. Par to, ka tālāk autobuss nekursēs, liecināja izkārtne ar uzrakstu *Castagnola*. Vispirms piegāju pie šofera ar domu noskaidrot ceļu; jautāju, vai viņš runā vāciski vai angļiski. Diemžēl kungs saprata tikai italiešu valodu, līdz ar to pajautāt ceļu neizdevās, tādēļ pa šosejas malu devos virzienā, kurš pēc nojautas šķita pareizākais. Jau pēc pāris minūtēm tas pats šoferis, kurš jau devās atpakaļ uz Lugāno, piebraucot man klāt, nobremzēja, atvēra autobusa priekšējās durvis un ar rokas mājienu aicināja iekāpt. Viņš bija sapratis, ka man

norādi uz Raiņa un Aspazijas pieminekli. Turpat jau tas bija, tikai jāuzkāpj pa nelielām kāpnītēm un jāpāriet pāris metru uz priekšu! Tātad brauciens nav bijis lieks, mērķi izdevies sasniegt pilnībā! Pavisam netālu no pieminekļa ir ēka, kuņas uzraksts pie ieejas durvīm liecina, ka tajā atrodas archīvs. Timeklī biju lasījusi, ka archīvā iekārtota Raiņa un Aspazijas piemiņas istaba, tāpēc paraustīju durvju rokturi. Slēgtas! Nezaudējot cerību, nopiedu zvana pogu. Pēc īsa brīža tās atvēra jauns vīrietis, kuņu varēju iztaujāt. Izrādās, Raiņa un Aspazijas muzejs, kā arī Lugāno Vēstures archīvs pārcelts uz citām telpām – Komūnas namu jeb bijušo grāfu Rivu pili. Labā ziņa ir tā, ka tas atrodas pāris desmitu metru attālumā no abu dzejnieku pieminekļa! Turklāt, man par lielu prieku, muzejs bija atvērts, kaut arī tā bija pirmdienā!

Glābdami savu dzīvību, trimdā uz Šveici Rainis un Aspazija devās 1905. gada nogalē. Vispirms dzejnieki apmetās Cīrichē, taču no 1906. līdz 1920. gadam savu patvērumu rada Kastaņolā – tolaik nabadzīgā ciematā pie Lugāno ezera. Diemžēl abu latviešu dižgaru dzīvesvieta nav saglabājusies, taču vairākas citas vietas, piemēram, baroka stilā būvētā Svētā Jura baznīca (*Chiesa di San Giorgio*), Karlo Kataneo nams, *Villa Favorita*, skatāmas vēl šobaltdien. Kaut arī karstums šķita gandrīz neizturams, Kastaņolas ainava lika sevi iemīlēt. Cipreses, palmas, krāšņi ziedi, grezni savrupnami, noslēpumainais Lugāno ezera spogulis – tāda Raiņa un Aspazijas trimdas vieta izskatās mūsdienās.

Droši vien lasītājs nepiedos, ja ne vārda nebildišu par dzejnieku piemiņai veltīto muzeju. Tā gan ir tikai viena telpa baltām sienām, pavisam vienkāršu griestu apgaismojumu un kamīnu. Pie sienām vairākas ierāmētas fotogrāfijas, galvenokārt Raiņa un Aspazijas trimdas laika portreti. Vienu no tiem uz kalnu fona 1914. gadā uzņēmusi latviešu rakstniece un sieviešu tiesību kustības aktiviste Ivande Kaija. Stikla vitrinās glīti rindiņā cita pie citas novietotas Raiņa Šveices trimdas laikā tapušās grāmatas. Visa informācija muzejā pieejama trīs valodās – latviešu, italiešu un angļu. Ejot prom, ja ir vēlēšanās, var ierakstīt viesu grāmatā. Ko tieši? Droši vien – uz drīzu tikšanās! – taču tā ir katra ceļotāja paša izvēle.

Svētā Jura (Sandžordžo) baznīca Kastaņolā atradās arī Raiņa un Aspazijas laikā // Foto: Lāsma Gaitniece

Svešā zemē, svešos ļaudīs jeb “Krieviju ar prātu nesaprast...”

(Krievu dzejnieks Fjodors Tjutčevs, 19. gs.)

LIGITA KOVTUNA

(Turpinājums no nr. 30)

Jau iepriekš pieminētā ceļabiedre, daktere Marija Krūmiņa ir 1941. gada 14. jūnijā “Sibīrijas bērns”, kuŗu septiņu mēnešu vecumā kopā ar vecākiem, brālīti un vecmāmiņu izsūtīja mūža garākajā ceļojumā – uz Sibīriju. 18 dienu brauciens vilcienā, lopus vagonā, līdz Kanskai, tad 13 gadi kolchozā, sovchozā, Fiļimonovā – strādnieku ciematā. Tajā dienaktī tika izsūtīti gandrīz 15 tūkstoši dažādu tautību Latvijas iedzīvotāji, tai skaitā sievietes, bērni, sirmgalvjī un apmēram 290 zīdaiņi un bērni līdz viena gada vecumam!

Bērība izsūtītajiem bija stipri līdzīga – bads, aukstums, trūkums, slimības. 1942. gadā 72 gadu vecumā nomira Marijas vecmāmiņa, 1943. gadā Rešotu nometnē 39 gadus jauns gāja bojā mans tēvs mācītājs Edgars Rumba. Mamma dabūja grāmatvedes darbu Fiļimonovas piena pārstrādes fabrikā. Ciematā bija bērnu dārzs un skola, vismaz viens bērns bija paēdis, brālis varēja mācīties, sākot no 3. klases.

“Mums laimējās!” stāsta Marija. Kanskas rajonā strādāja Dr. Anna Peciņa, kuŗa bija paņemta no Bērnu slimnīcas tieši uz vilcienu, viņa neko nezināja par saviem bērniem un vīru, viņa cīnījās ar infekcijas slimībām, glāba mūs no masalām, difterijas, dizentērijas, vēdertīfa, Sibīrijā iepazītām malāriju. Pateicoties viņai, daudzi no mums var būt šeit.

1953. gadā nomira “tautu tēvs”, Staļins, un mana mammīte teica: “Tirāns ir miris, tagad es ticu, ka tiksīm mājās!” Brālis jau bija pabeidzis vidusskolu, es – 6. klasi. Bērniem sāka izdot “brīvās pases”. Mana draudzenīte Inese, kuŗa 1950. gadā uz Kanku tika izsūtīta otro reizi, dabūja īsto pasi, un abas ar māmuļu nolēma mūs, 16 un 13 gadus vecas meitenes, vasarā sūtīt uz Rīgu, jo viņas pašas vēl palika izsūtījumā.

Nedēļa vilcienā ar pārsēšanos Maskavā, un tieši 14. jūnijā – pēc 13 Sibīrijā pavadītiem gadiem – mēs izkāpām Rīgas stacijā! Atkal laimējās – mūs sagaidīja māmuļas māšas, un vismaz man bija iespēja palikt tantes ģimenē Rīgā. Izlēma, ka man jāpaliek Latvijā un jāmacās latviešu skolā. Tik viegli vis negāja, jo nevienai Rīgas vidusskolai “tādi bērni” nebija vajadzīgi. Beidzot laimējās tikt Rīgas 49. septiņgadīgajā skolā, vajadzēja visu vasaru mācīties latviešu valodu, lai rudenī varētu uzsākt mācības 7. klasē. Brālis atgriezās Latvijā gadu pēc manis, māmuļa – 1956. gadā pēc 15 Sibīrijā pavadītiem gadiem ar pilnīgi sagrautu veselību.

Kad Dr. Dzintars Alks 1989. gadā gatavoja referātu pirmajam latviešu ārstu kongresam par padomju genocīdu pret Latvijas bērniem, viņš pa radio aicināja atsaukties cilvēkus, kuŗi 1941. gada 14. jūnijā izsūtīti līdz viena gada vecumam. Kad piezvanīju, viņš teica: “Apsveicu, jūs esat ceturtā,

kas man atsaukusies.” Man atkal bija laimējies.

Māmuļa bija ļoti slimā. Kad pēc vidusskolas beigām sniedzu dokumentus Rīgas Medicīnas institūtā, bija jāraksta autobiogrāfija. Jautāju, vai man jāraksta par to, ka biju Sibīrijā. Man vaicāja: “Vai esi komjauniete?” – “Nē!” “Vai esi aktiviste?” – “Nē!” “Tad labāk neraksti.” Un es uzrakstīju: “Uzsāku skolas gaitas 1948. gadā un pabeidzu Rīgas 49. vidusskolu 1959. gadā.

No sirds esmu pateicīga saviem vecākiem, īpaši māmuļai – par gudrību un nesavtību, audzinot un skolojot mūs ar brāli, palīdzot ar pārtiku tētim nometnē, latviešiem, visiem skolotājiem gan Sibīrijā, gan Latvijā! Sibīrijas bērnu fonda braucieni uz vietām, kur esam dzimuši, auguši, izdzīvojuši, kur palikuši mūsu tēvi un citi tuvinieki, mums ir ārkārtīgi

vaines puses. Viņš mūs aizveda uz savu bērības sādžu *Zarečnaja Sloboda*, kur kopā ar tēti, vectētiņu, vecmāmiņu un četrus gadus veco brālīti Gunāru pagāja viņa dzīves astoņi bērības gadi. Bez māmiņas – jo viņa kopā ar sešus gadus veco māsiņu Māru un pusgadu veco brālīti Zigurdu palika Latvijā.

Aldis mūsu braucienam bija ļoti rūpīgi gatavojies, iemanījās pat agrā rītā, pirms mēs, ceļabiedri, modušies, aizbraukt uz divām kapsētām. Vienā apglābta viņa vecmāmiņa, otrā – vectēvs. To kapu, kuŗos guldīts vectētiņš, īstenībā vairs nav – ir tikai zālēm un kokiem aizaugusi pļava. Mūsu mācītājs Guntis Kalme notur svētbrīdi, sievas saplūkušas lauku puķes, ko nolikt ap to vietu, kur guldīti Alda miļie vecvecāki. Jo kapsētu mūsu, Latvijas latviešu, izpratnē tur nav –

Aldis Krūmiņš kapsētā, kur guldīta viņa vecmāmiņa // Foto: Ligita Kovtuna

nozīmīgi. Tur mēs vēl vairāk izjūtam lepnumu par savu neatkarīgo LATVIJAS valsti un zemi, kur varam atgriezties!

Marijas vaļasprieks visa mūža garumā ir bijusi ceļošana, laivošana, kalnos kāpšana. Aktīvais dzīvesveids, bet, manuprāt, galvenokārt garīgā, intelektuālā aktivitāte un optimisms ļāvis dakterei Marijai vēl savā cienījamā vecumā būt pieprasītai bērnu acu ārstei un ļoti, ļoti interesantai sarunbiedrei.

Cits mūsu ceļabiedrs, Latvijas Represēto apvienības priekšsēdis Ivars Kaļķis, *Likteņdārzā*, stādot Mūžības aleju, teica: “Visu mūžu jau nevar dzīvot ar smagām nopūtām...” Lūk, tāda ir šo cilvēku dzīves filozofija.

Ceļabiedru pulkā vēl kāds vīrs – Aldis Krūmiņš, skolotājs no Ces-

Marija Krūmiņa kopā ar šo rindu autori

Aivars Jerumanis // Foto: Ligita Kovtuna

vecomāti un brālīti. Vilciena 25. ešelonā viņi tika aizvesti uz tālo zemi un izsēdināti Tindas stacijā. (Starp citu, Aldis ir uzzinājis gandrīz visu šai ešelonā vesto likteņbiedru vārdus.) 1949. gada vasarā tēvs, skolots agronoms, vietējā Sibīrijas kolchozā dabūja dārznieka un bitenieka darbu, bet – jau drīz ar viltu tika aizsauts uz kādu “apspriedi”, no kuŗas atgriezās vien 1956. gadā. Pa to laiku mazais Aldis tuvplānā piedzīvoja miļā vectētiņa aiziešanu Mūžībā 1952. gadā, bet 1955. gadā pats uz kapiem pajūgā aizveda savu vecmāmiņu. Māte Latvijā pa to laiku no skolotājas tika “pār kvalificēta” par kolchoza slaucēju. Un tomēr – pēc astoņiem garjiem gadiem ģimene atkal bija kopā! Aldis izstudēja Rīgas Fiziskās kultūras institūtā, kļuva par sporta skolotāju un dažādās skolās nostrādāja līdz 1992. gadam. Kad Latvijā modās atjaunotai neatkarībai, darbojās Tautas frontē, bijis arī Cesvaines domes priekšsēdis un deputāts, ir

Zemessardzes virsnieks. Paša stiprā un grūtībās rūditā ģimene bijusi par labu paraugu – Aldis ir vienīgajā savā mūža laulībā jau 55. gadu! Uz Sibīriju, viņa mudināta, devās arī Silvija Skladņeva, kuŗas foto tika publicēts iepriekšējā stāstā. Silvija kopā ar četrām māsām, būdama vēl pavisam bebītis, dzīvoja minētajā sādžā, tai pašā ielā, kur Aldis. Savu māju šogad viņa ieraudzīja tikai pēc Alda stāsta. Bet māmiņas mīlestības stāstu Silvija mums pastāstīja ar “morāli” – tolaik pat iemīlēties nevarēja pēc brīvas gribas! Proti, Silvijas mammai bijusi liela mīlestība ar kādu lidotāju, ko savukārt noskatījusi kāda meiča no “vietējām aprindām”. Jauniešu mīlestība tā vienkārši tikusi izjaukta, lidotāju pārceļot uz “politiski pareizāku” vietu. Silvijas mamma izveidojusi jaunu ģimeni, godprātīgi izaudzinājusi meitas, bet to, kas noticis viņas sirdī, var tikai minēt...

(Turpinājums nākamajā nr.)

Stājušies spēkā noteikumi par remigrantu pieejamo financējuma apmēru

2018. gada 15. augustā stājušies spēkā Ministru kabineta noteikumi par “Remigrācijas atbalsta pasākuma īstenošanas, novērtēšanas un financēšanas kārtību”, kas nosaka kārtību, kādā īsteno, novērtē un financē valsts reģionālās attīstības atbalsta pasākumu – remigrācijas atbalstu.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas parlamentārais sekretārs Jānis Eglītis uzsver: “Šāds finansiāls atbalsts ir nepieciešams, lai veicinātu remigrantu saimnieciskās darbības aktivitāti. Par šāda īpaša atbalsta nepieciešamību liecina vairāki veiktie pētījumi – emigrantu un remigrantu aptaujas.”

Viena projekta ietvaros maksimālais finansējuma apmērs, ko varēs saņemt, būs 9000 eiro. Katrā plānošanas reģionā tiks atbalstīti vismaz četri projekti. Līdzīgi kā atsevišķo Eiropas Savienības fondu financētos projektos, arī šajā aktivitātē liela nozīme ir remigranta personiska-

jam ieguldījumam saimnieciskās darbības īstenošanā vai uzsākšanā. Būs nepieciešamas arī piesaistītās investīcijas, un trīs gadu periodā pēc projekta jāveic iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) maksājumi.

Svarīgs dalības nosacījums par finansējuma piešķiršanu projektam ir, ka remigrants pēc vairāk nekā 3 gadu prombūtnes ir

atgriezies vai plāno atgriezties Latvijā. Prombūtne ir pierādāma ar paziņošanas faktu par uzturēšanās adresi ārvalstī. Paziņošanas faktam ir jābūt reģistrētam Iedzīvotāju reģistrā. Latvijas pilsonim, Latvijas nepilsonim un personai, kuŗa Latvijā saņēmusi pastāvīgās uzturēšanās apliecību, ir pienākums 30 dienu laikā pēc Iedzīvotāju reģistrā iekļauto ziņu maiņas vai pēc tam, kad attiecīgās ziņas ir kļuvušas zināmas, paziņot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei (PMLP) par savu, savu nepilngadīgo bērnu un personu, kuŗas atrodas tās aizgādībā vai aizbildnībā, dzīvesvietas adresi ārvalstīs.

Informācija par nosacījumiem un pieteikšanas finansējuma saņemšanai tiks publicēta Plānošanas reģionu mājaslapās, kā arī mājaslapā www.paps.lv – sadaļā Atbalsts uzņēmējdarbībai.

Lai uzsāktu mērķtiecīgu darbu remigrācijas veicināšanai, VARAM sadarbībā ar plānošanas reģioniem 2018. gadā jā-

Sludinājumus un reklāmu laikrakstā iesniedz ērti arī no sava tālruna!

PĀRDOD māsaimniecību 40 km no Rīgas Ķeguma novada Tomē. Vienstāva dzīvojamā ēka (koppl. 61 m²), saimniecības ēkas un zeme 1,6 ha. Cena 60 000 eiro.

Tālrunis: +371 27732164, e-pasts: ilona7@inbox.lv

īsteno pilotprojekts “Reģionālais remigrācijas koordinators”.

Ikvienam interesentam ir iespēja saņemt reģionālā koordinatora konsultāciju par sev aktuāliem jautājumiem, kas saistīti ar atgriešanos kādā no Latvijas reģioniem. Koordinators vienlaikus ir atbalsta persona, kas palīdz ārvalstīs esošajiem tautiešiem atālināti izvērtēt priekšrocības pārdomātā lēmumam, kā arī sagatavoties, lai veiksmīgi atgrieztos Latvijā.

Pirmo piecu darbības mēnešu laikā uzrunātas un pēc atbalsta griezušās vairāk nekā 700 ģimenes, no kuŗām 64 ģimenes (149 cilvēki) jau ir atgriezušās un tuvākajā laikā plāno uz dzīvi Latvijā atgriezties vēl 55 ģimenes.

Anda Zaļepška,
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāve

WWW.ZEMESSARGAM.LV
Ienāc un ziedo

“LATVIJAS GRĀMATA”

SIA “L. Grāmata”
Rīga, Elijas iela 17, LV-1050
Tālrunis: +371 67223294
Tālrunis: +371 67227248
E-pasts: lgramata@lgramata.lv

SĒRAS

Mūžībā aizgājis mūsu mīļais
GUNĀRS RICHARDS ĀRIŅŠ
Dzimis 1932. gada 7. augustā Daugavpilī,
miris 2018. gada 14. augustā Hārlovā, Anglijā

Es sapni par dzimteni pagaldi liku...

Pēc viņa dziļi sēro
sieva Renāte, dēls Aigars un meita Gunta ar ģimenēm,
māsa Inta un Miķelis Ivens ar ģimenēm,
radi Amerikā
un draugi Anglijā un Kanadā

MATIŠS KUKAINIS
ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM ASV UN LATVIJĀ

- Mantošana
- Īpašuma pirkšana un pārdošana
- Meža apsaimniekošana un pārdošana

Valņu iela 3,
Rīga, LV-1050

e-pasts: matiss@sk-legal.com
tālrunis: +371 28390346

NEKROPOLE
PERSONU, NOTIKUMU UN KAPU KULTŪRĪVĒSTURISKA ENCIKLOPĒDIJA

Aicinām atbalstīt virtuālo enciklopēdiju **Nekropole.info** arī materiāli, veicot mērķa ziedojumus.

Šis ir unikāls projekts, kuŗam nav analoga pasaulē.
Mēs tveram pasaules aizejošo vēsturi, par centrālo asi,
ap kuŗu viss griežas, liekot Latvijā.
Tas varbūt ir ambiciozi, bet – kuŗš gan darīs, ja ne mēs pašī?!
[www.nekropole.info!](http://www.nekropole.info)

Brīvā Latvija
reklāmas cenas Latvijā
Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- **PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:** 0,60 eiro par 1 cm² ierāmējumā.
- **SĒRU SLUDINĀJUMS:**
NB! 60 eiro

Pasta adrese:
Gertrūdes iela 27
Rīga, LV - 1011
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-13

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.
Izdevēji: Brīvās Latvijas izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Gertrūdes iela 27, Rīga,
LV-1011 (Darba laiks P.O: 9-17, Pk: 9-13)
Tālrunis: +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis (admin.)
Lilac Cottage, 18 Lauds Road, Crick Northants.
NN6 7TJ. Tālrunis: 01788823438, fakss 01788822441.
Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas;
ņem Rietumu abonementus, izņemot
Vācijas un Zviedrijas.
Pārstāvniece Anglijā: Terēze Bogdanova, tālr.:
07788790952, e-pasts: terezebogdanova@inbox.lv

ABONEMENTA MAKSA:
Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 75; 12 mēnešiem GBP 145. Samaksu ar čeku, PO vai naudā (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai (adrese sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksājot Liel-britānijā par Latvijas gada abonementu GBP 40
Zviedrijā: 6 mēneši SEK 875; 12 mēneši SEK 1550.
NAUDAS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKS-FÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wallgatan 34, 5 tr; S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11 47 46 - 1). Paziņojumus, sludinājumus, reklāmu sūtīt uz Rīgas redakciju. Abonentu administratore +371 26134315, red. +371 67326761, e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 155 eiro; 6 mēn. – 85 eiro; BL konts Lettische Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank Hamburg. BLZ 200 100 20, konts IBAN: DE9420010020271751204, BIC: PBNKDEFF. Adrese abonēšanas jautājumiem: Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deutschland e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citās Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 85 eiro; 12 mēnešiem 155 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku uz Brīvā Latvija (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem USD 110,-; 12 mēnešiem USD 205,-.

Latvijā: 6 mēnešiem 33 eiro, 12 mēnešiem 55 eiro.
Digitālā avīze – 55 eiro 12 mēnešiem
Latviešu organizāciju un privātie sludinājumi maksā GBP 3,50 (EUR 6) par 10 mm augstu vienkāršajā platumā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) GBP 45. Zviedrijā – SEK 600.
Komerciālie sludinājumi €7 (EUR 12) par 1 sejas cm. Atlaides atkārtotām reklāmām.
Ar autora vārdu, iniciāliem vai segvārdu parakstītais rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA
Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Gertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011, Latvia
Iespiests: SIA EŅEKO, Rīga

